

PRESUDA SUDA (peto vijeće)

29. lipnja 1988.(*)

„Pristojba suodgovornosti u sektoru žitarica”

U predmetu 300/86,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 177. Ugovora o EEZ-u, koji je uputio Vredegerecht van het kanton Brasschaat (Mirovni sud kantona Brasschaat, Belgija), u postupku koji se vodi pred tim sudom između

Luca Van Landschoota, Veurne,

i

NV Mera, Veurne,

i

Fédération européenne des fabricants d'aliments composés (FEFAC), Bruxelles,

Beroepsvereniging van de Mengvoederfabrikanten (Bemefa), Bruxelles,

Fachverband der Futtermittelindustrie e. V., Bonn,

Danske Korn- og Foderstof Im- og Eksportørers Fællesorganisation (Dakofo),
Kopenhagen,

Syndicat national des industriels de l'alimentation animale (SNIA), Paris,

Irish Corn and Feed Association, Dublin,

Associazione nazionale tra i produttori di alimenti zootecnici (Assalzoo), Rim,

Koninklijke Vereniging Het Comité van Graanhandelaren, Rotterdam,

Vereniging van Nederlandse Mengvoederfabrikanten, Den Haag,

Confederación Española de Fabricantes de Piensos Compuestos, Madrid,

Federation of Agricultural Coops, London,

United Kingdom Agricultural Supply Trades Association (Ukasta), London,

Syndicat national du commerce des grains et légumes secs (Synagra), Bruxelles,

intervenijenti,

o valjanosti Uredbe Komisije br. 2040/86 od 30. lipnja 1986. o utvrđivanju detaljnih pravila za primjenu pristojbe suodgovornosti u sektoru žitarica (SL L 173, str. 65.),

SUD (peto vijeće),

u sastavu: G. Bosco, predsjednik vijeća, U. Everling, Y. Galmot, R. Joliet i F. Schockweiler, suci,

nezavisni odvjetnik: M. Darmon,

tajnik: D. Louterman, administratorica,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za društvo NV Mera i intervenijente, I. Van Bael, J.-F. Bellis i J.-P. Spitzer,
- za talijansku vladu, I. Braguglia,
- za Komisiju Europskih zajednica, R. C. Fischer,

uzimajući u obzir izvještaj za raspravu i nakon usmenog postupka održanog 17. studenoga 1987.,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 9. veljače 1988.,

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Presudom od 26. studenoga 1986., koju je Sud zaprimio 1. prosinca 1986., Vredegerecht van het kanton Brasschaat (Mirovni sud kantona Brasschaat), uputio je Sudu na temelju članka 177. Ugovora o EEZ-u prethodno pitanje o valjanosti propisa Komisije o primjeni pristojbe suodgovornosti u sektoru žitarica.
- 2 To je pitanje postavljeno u okviru spora između L. Van Landschoota, poljoprivrednika, i društva NV Mera, proizvođača krmnih smjesa za životinje. Društvo NV Mera kupilo je od L. Van Landschoota 4 925 kg kukuruza po ukupnoj cijeni od 44 252 BFR; od te je cijene odbilo iznos od 1 242 BFR na ime pristojbe suodgovornosti u sektoru žitarica, navodeći da je kao prvi prerađivač žitarica dužno prenijeti pristojbu na proizvođača žitarica.
- 3 U tužbi koju je podnio pred Vredegerecht (Mirovni sud) L. Van Landschoot traži da se društvu NV Mera naloži da mu isplati iznos od 1 242 BFR, koji odgovara zadržanom iznosu pristojbe suodgovornosti, uvećan za kamate. U potporu svojem zahtjevu navodi da se pristojba protivi općem načelu jednakog postupanja, članku 40. stavku 3. Ugovora i propisu Vijeća u tom području.

- 4 Budući da je smatrao da rješenje spora ovisi o pitanju valjanosti propisa Komisije o pristojbi suodgovornosti u sektoru žitarica, Vredegerecht (Mirovni sud) je prekinuo postupak i uputio Sudu sljedeće prethodno pitanje:

„Je li pristojba suodgovornosti, za koju su u Uredbi (EEZ) br. 2040/86 od 30. lipnja 1986. utvrđena detaljna pravila primjene, valjana?”

- 5 Za potpuniji prikaz činjeničnog stanja u glavnom postupku, predmetnih odredaba Zajednice, tijeka postupka i očitovanja podnesenih Sudu upućuje se na izvještaj za raspravu. Ti dijelovi spisa u nastavku se navode samo u mjeri u kojoj je to potrebno za obrazloženje presude Suda.

Predmet upućenog pitanja

- 6 Iz spisa proizlazi da se prigovor koji je pred nacionalnim sudom podnesen u pogledu sustava pristojbe suodgovornosti u sektoru žitarica u biti odnosi na detaljna pravila o izuzeću od pristojbe koja su utvrđena u članku 1. stavku 2. drugom podstavku Uredbe Komisije br. 2040/86 od 30. lipnja 1986. o utvrđivanju detaljnih pravila za primjenu pristojbe suodgovornosti u sektoru žitarica (SL L 173, str. 65.), kako je izmijenjena Uredbom Komisije br. 2572/86 od 12. kolovoza 1986. (SL L 229, str. 25.). Gore navedenom odredbom u biti je predviđeno da se prva prerada koju poljoprivrednik provodi na svojem poljoprivrednom gospodarstvu izuzima od pristojbe suodgovornosti pod uvjetom da se proizvodi dobiveni preradom upotrebljavaju za hranu za životinje na tom gospodarstvu i da strojevi za preradu čine dio poljoprivrednog postrojenja gospodarstva. Pitanje valjanosti stoga valja ispitati s obzirom na tu odredbu.
- 7 NV Mera i intervenijenti tvrde da je predmetni propis nevaljan. U tom pogledu prvo tvrde da je sustav izuzeća diskriminatoran. Uredbom br. 2040/86, kako je izmijenjena, od pristojbe se izuzimaju svi poljoprivrednici koji na svojim gospodarstvima prerađuju žitarice u hranu za svoju stoku i to, u skladu s tumačenjem Komisije, ne samo kad sami proizvode žitarice, već i kad ih kupuju od trećih strana. Međutim, izuzeće se ne odobrava industrijskim proizvodačima krmnih smjesa, čak i ako takav proizvodač prerađuje žitarice koje je isporučio poljoprivrednik koji prerađeni proizvod zatim upotrebljava na svojem gospodarstvu. NV Mera i intervenijenti nadalje tvrde da činjenica da samo industrijski prerađivači podliježu pristojbi suodgovornosti nije u skladu s ciljem relevantnog propisa Vijeća, a to je ponovna uspostava ravnoteže na tržištu žitarica.
- 8 S druge strane, talijanska vlada i Komisija smatraju da je predmetni propis valjan te osporavaju da je diskriminatoran. Prije svega tvrde da je situacija poljoprivrednika koji na svojem gospodarstvu prerađuje žitarice za hranu za životinje na tom gospodarstvu drugačija od situacije industrijskog prerađivača i proizvođača koji prodaje žitarice namijenjene preradi. Činjenica da je izuzeće odobreno prvoj kategoriji, ali ne i drugim dvjema kategorijama, stoga nije diskriminacija među proizvođačima ili među prerađivačima. Isto se tako ne može reći da je riječ o diskriminaciji među potrošačima s obzirom na to da poljoprivredna gospodarstva koja upotrebljavaju žitarice uvijek mogu ostvariti pravo na izuzeće tako da prerađuju vlastitu proizvodnju ili žitarice koje su kupila od drugih poljoprivrednika.

9 U skladu s člankom 40. stavkom 3. drugim podstavkom Ugovora o EEZ-u, zajednička organizacija tržišta mora isključivati svaku diskriminaciju između proizvođača ili potrošača unutar Zajednice. Prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda, tom odredbom, koja je poseban izraz općeg načela jednakog postupanja, zabranjuju se da se u usporedivim situacijama postupa na različit način, osim ako je takvo različito postupanje objektivno opravdano. Uzimajući u obzir očitovanja koja su stranke iznijele na raspravi, prvo valja ispitati provodi li se člankom 1. stavkom 2. drugim podstavkom Uredbe br. 2040/86, kako je izmijenjena, diskriminacija među prerađivačima žitarica.

Diskriminacija među prerađivačima žitarica

- 10 Gore navedenim člankom 1. stavkom 2. drugim podstavkom od pristojbe suodgovornosti izuzimaju se poljoprivrednici koji na svojim gospodarstvima prerađuju žitarice s pomoću strojeva gospodarstva i tako prerađeni proizvod upotrebljavaju na istim gospodarstvima. Međutim, takvo izuzeće nije predviđeno u drugim slučajevima, osobito u slučaju industrijskih prerađivača.
- 11 U tom pogledu valja podsjetiti da je cilj propisa Zajednice o pristojbi suodgovornosti ograničiti strukturne viškove na tržištu žitarica. Taj cilj opravdava nametanje pristojbe samo na prerađujuće žitarice koje se stavljuju na tržište jer samo u tom slučaju dolazi do povećanja tržišnih viškova, dok količine žitarica koje ostaju u zatvorenom krugu ne doprinose stvaranju viškova.
- 12 Iz navedenoga proizlazi da je različito postupanje prema prerađivačima opravdano ovisno o tome stavljuju li se prerađeni proizvodi na tržište ili se upotrebljavaju na gospodarstvu prerađivača. Stoga je različito postupanje prema industrijskim prerađivačima i poljoprivrednicima prerađivačima u načelu dopušteno jer prvi u pravilu prerađuju provode u svrhu prodaje proizvoda dobivenih prerađenjem na tržištu.
- 13 Međutim, takvo različito postupanje nije opravdano ako industrijski prerađivač prerađene proizvode ne prodaje na tržištu, već ih isporučuje proizvođaču žitarica pod uvjetom da ih potonji upotrebljava na svojem gospodarstvu jer u tom slučaju predmetni proizvodi ne doprinose stvaranju tržišnih viškova.
- 14 Stoga se čini da se člankom 1. stavkom 2. drugim podstavkom Uredbe br. 2040/86, kako je izmijenjena, diskriminiraju industrijski prerađivači u mjeri u kojoj prerađuju žitarice za vlastitu upotrebu poljoprivrednika koji su te žitarice isporučili u odnosu na poljoprivrednike prerađivače koji prerađuju svoje žitarice za upotrebu na svojim gospodarstvima.
- 15 Isto vrijedi i za proizvođače koji prerađuju svoje žitarice izvan svojih gospodarstava ili s pomoću strojeva koji nisu dio postrojenja gospodarstava kad prerađeni proizvod upotrebljavaju na tim gospodarstvima.
- 16 Taj se zaključak ne može osporiti praktičnim poteškoćama koje bi uključivao nadzor prerade koja se provodi na poljoprivrednim gospodarstvima kako bi se osiguralo ograničavanje izuzeća od pristojbe samo na proizvođače koji žitarice prerađuju na svojim gospodarstvima služeći se strojevima tih gospodarstava. Takvo je ograničenje još manje opravdano ako se njime u nepovoljan položaj stavljuju osobito mala

poljoprivredna gospodarstva koja nemaju dovoljno sredstava za financiranje strojeva potrebnih za preradu.

- 17 S druge strane, kako bi se utvrdilo postojanje diskriminacije među prerađivačima, ne može se tvrditi, kao što to čini tuženik u glavnom postupku, da su, u skladu s tumačenjem koje zagovaraju službenici Komisije u teleksu od 5. rujna 1986. upućenom državama članicama, poljoprivrednici prerađivači koji kupuju žitarice od trećih strana kako bi na svojim gospodarstvima te žitarice prerađivali i upotrebljavali prerađene proizvode isto tako izuzeti od pristojbe. Takvo tumačenje zapravo nije u skladu s člankom 2. stavkom 1. drugim podstavkom Uredbe br. 2040/86, kako je izmijenjena.
- 18 Točno je da se u njemačkoj i engleskoj verziji odredbe upotrebljavaju opći izrazi „Landwirt” i „farmer”, što dovodi do dvojbe u pogledu pitanja primjenjuje li se odredba i na poljoprivrednika koji nije proizvođač žitarica. Međutim, u svim ostalim vjerodostojnjim jezičnim verzijama odredbe jasno je vidljivo da se samo prva prerađivačica koju provodi sam proizvođač žitarica može izuzeti od pristojbe. To je tumačenje u skladu s ciljem propisa o pristojbi suodgovornosti, a to je ograničavanje viškova žitarica koje ulaze u gospodarski lanac i stoga mu valja dati prednost. Stoga odredba, ako se tako tumači, nije diskriminatorna u tom pogledu.

Diskriminacija među proizvođačima žitarica i među potrošačima žitarica

- 19 U skladu s člankom 4. stavkom 6. Uredbe Vijeća br. 2727/75 od 29. listopada 1975. o zajedničkoj organizaciji tržišta žitarica (SL L 139, str. 29.) u vezi s člankom 2. stavkom 1. i člankom 5. stavkom 1. Uredbe br. 2040/86, pristojba koju plaćaju prerađivači žitarica s njih se prenosi na proizvođače.
- 20 Iz navedenoga proizlazi da se postojanje diskriminacije među proizvođačima žitarica može utvrditi samo ako postoji diskriminacija među prerađivačima žitarica. Stoga je prigovor diskriminacije među proizvođačima obuhvaćen prigovorom diskriminacije među prerađivačima i nije ga potrebno zasebno ispitati.
- 21 U pogledu prigovora diskriminacije među potrošačima žitarica dovoljno je utvrditi da, kao posljedica prijenosa pristojbe, njezino opterećenje snose isključivo proizvođači žitarica. Potrošači stoga ne mogu tvrditi da ih se detaljnim pravilima o izuzeću od te pristojbe diskriminira.

Doseg presude u povodu zahtjeva za prethodnu odluku

- 22 Iz svega navedenoga proizlazi da članak 1. stavak 2. drugi podstavak Uredbe br. 2040/86 djelomično dovodi do diskriminacije među prerađivačima žitarica i među proizvođačima žitarica koji posluju kako je gore opisano. Tu odredbu stoga valja proglašiti nevaljanom u toj mjeri. Na zakonodavcu je Zajednice da postupi u skladu s ovom presudom donošenjem prikladnih mjera za uspostavu jednakog postupanja prema subjektima u pogledu spornog sustava izuzeća.
- 23 Međutim, valja utvrditi da u posebnim okolnostima predmeta u kojima diskriminacija ne proizlazi iz onoga što je odredbom propisano, već iz onoga što njome nije propisano, jednostavno proglašenje predmetne odredbe nevaljanom dovelo bi do zabrane svih izuzeća do donošenja novih odredaba.

24 U tim okolnostima valja analogijom primijeniti članak 174. drugi stavak Ugovora o EEZ-u, na temelju kojeg Sud može navesti koji se učinci uredbe koju je proglašio ništavom smatraju konačnima, zbog istih razloga pravne sigurnosti kao što su oni na kojima se temelji ta odredba. Stoga valja pojasniti da do donošenja novog propisa nadležna tijela moraju nastaviti primjenjivati izuzeće predviđeno odredbom koja je proglašena nevaljanom, ali ga isto tako moraju odobriti subjektima koji su pogodjeni utvrđenom diskriminacijom.

25 Stoga na upućeno pitanje valja odgovoriti kako slijedi:

„– Članak 1. stavak 2. drugi podstavak Uredbe Komisije br. 2040/86 od 30. lipnja 1986., kako je izmijenjena Uredbom Komisije br. 2572/86 od 12. kolovoza 1986., nevaljan je u mjeri u kojoj se njime od pristojbe suodgovornosti izuzima prva prerada žitarica koja se provodi na vlastitom poljoprivrednom gospodarstvu proizvođača s pomoću strojeva gospodarstva, pod uvjetom da se proizvodi dobiveni preradom upotrebljavaju na tom gospodarstvu, ali takvo izuzeće nije predviđeno za prvu preradu koja se provodi izvan poljoprivrednog gospodarstva proizvođača ili s pomoću strojeva koji nisu dio poljoprivrednog postrojenja gospodarstva, čak i ako se proizvodi dobiveni preradom upotrebljavaju na tom gospodarstvu.

– Na zakonodavcu je Zajednice da postupi u skladu s ovom presudom donošenjem prikladnih mjera za uspostavu jednakog postupanja prema subjektima u pogledu spornog sustava izuzeća.

U međuvremenu nadležna tijela moraju nastaviti primjenjivati izuzeće predviđeno predmetnom odredbom, ali ga isto tako moraju odobriti subjektima koji su pogodjeni utvrđenom diskriminacijom.”

Troškovi

26 Troškovi talijanske vlade i Komisije Europskih zajednica, koje su podnijele očitovanja Sudu, ne nadoknaduju se. Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je суду da odluči o troškovima postupka.

Slijedom navedenog,

SUD (peto vijeće),

odlučujući o pitanju koje mu je presudom od 26. studenoga 1986. uputio Vredegerecht van het kanton Brasschaat (Mirovni sud kantona Brasschaat, Belgija), odlučuje:

1. **Članak 1. stavak 2. drugi podstavak Uredbe Komisije br. 2040/86 od 30. lipnja 1986., kako je izmijenjena Uredbom Komisije br. 2572/86 od 12. kolovoza 1986., nevaljan je u mjeri u kojoj se njime od pristojbe suodgovornosti izuzima prva prerada žitarica koja se provodi na vlastitom poljoprivrednom gospodarstvu proizvođača s pomoću strojeva gospodarstva, pod uvjetom da se proizvodi prerade upotrebljavaju na tom gospodarstvu, ali takvo izuzeće nije predviđeno za prvu preradu koja se provodi izvan poljoprivrednog gospodarstva proizvođača ili s pomoću**

- strojeva koji nisu dio poljoprivrednog postrojenja gospodarstva, čak i ako se proizvodi prerade upotrebljavaju na tom gospodarstvu.
2. Na zakonodavcu je Zajednice da postupi u skladu s ovom presudom donošenjem prikladnih mjera za uspostavu jednakog postupanja prema subjektima u pogledu spornog sustava izuzeća.
 3. U međuvremenu nadležna tijela moraju nastaviti primjenjivati izuzeće predviđeno predmetnom odredbom, ali ga isto tako moraju odobriti subjektima koji su pogodeni utvrđenom diskriminacijom.

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourgu 29. lipnja 1988.

[Potpisi]

* Jezik postupka: nizozemski